

Tietosuojaseloste; Schengenin tietojärjestelmän kansallinen järjestelmä

1 Rekisterinpitäjä

Poliisihallitus

Postiosoite: PL 1000, 02151 Espoo

Käyntiosoite: Vuorimiehentie 3, Espoo

Puhelin: 0295 480 181 (vaihde)

Sähköposti: kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

2 Yhteyshenkilö tietuoja-asioissa

Poliisihallitus

Päivi Laaksonen, ylitarkastaja

Yhteystiedot: Ks. kohta 1

3 Poliisin tietosuojavastaava

Poliisihallitus

Harri Kukkola, ylitarkastaja

Yhteystiedot, Ks. kohta 1

4 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Poliisi käsittelee henkilötietoja poliisin lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi, lakisääteisten velvoitteiden noudattamiseksi ja poliisille kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi tietosuojalainsäädännössä säädettyjen edellytyksien täytyessä. Tietosuojalainsäädännön mukaan lakisääteinen velvoite voi perustua vain Euroopan unionin tai jonkin jäsenvaltion lakiin ja julkinen valta on täytynyt antaa lailla tai muilla oikeudellisilla säännöksillä.

Poliisin henkilötietojen käsittelystä ja käsittelyn oikeusperusteista liittyen Schengenin kansalliseen tietojärjestelmään säädetään seuraavissa laeissa:

- 1) laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019, jäljempänä poliisin henkilötietolaki)

- 2) laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä (1054/2018, jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki) sekä Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjassa.

Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjalla tarkoitetaan toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1987/2006, toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä tehtyä neuvoston päätöstä 2007/533/YOS sekä ajoneuvojen rekisteröintitodistusten myöntämisestä vastaavien jäsenvaltioiden yksiköiden pääsyn sallimisesta toisen sukupolven Schengenin tietojärjestelmään (SIS II) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1986/2006, Schengenin säännöstö sellaisena kuin siitä säädetään 20 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/435/EY 1 artiklan 2 kohdassa (jäljempänä perustamissopimus).

5 Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset, rekisteröityjen ryhmät ja käsiteltävät henkilötietoryhmät

5.1 Käsittelyn tarkoitukset

Schengenin tietojärjestelmän tavoitteena on asetuksen (EY) N:o 1987/2006 mukaisesti varmistaa jäsenvaltioiden alueella korkea turvallisuustaso Euroopan unionin vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä turvallisuuden takaaminen, ja soveltaa niiden alueella henkilöiden liikkuvuutta koskevia määräyksiä kyseisellä järjestelmällä toimitettujen tietojen avulla.

Schengenin tietojärjestelmän sisältää kolmansien maiden kansalaisten maahantulon tai maassa oleskelun epäämistä varten tarvittavia kuulutuksia. Tietoja ei saa käyttää hallinnollisiin tarkoituksiin. Tästä poiketen kuitenkin myös kansallisilla oikeusviranomaisilla, mukaan lukien niillä, jotka vastaavat syytteenpanosta rikosasioissa ja tutkinnasta ennen syytteenpanoa, sekä koordinoitavien viranomaisilla voi olla tehtäviään suorittaessaan kansallisen lainsäädännön mukainen oikeus päästä Schengenin tietojärjestelmään tallennettuihin tietoihin ja oikeus hakea tällaisia tietoja suoraan.

Poliisin henkilörekisterin tietoja saa salassapitosäännösten estämättä käsitellä myös laillisuusvalvonta-, analyysi-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa. Lisäksi

tietoja saa käyttää koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä.

5.2 Schengenin tietojärjestelmän kansallisen järjestelmän käyttöliittymän kautta käsiteltävät Schengenin tietojärjestelmän tietoluokat ja henkilötietoryhmät on esitetty seuraavissa kappaleissa.

- Asetuksessa (EY) N:o 1987/2006 määritellään, että kolmansien maiden kansalaisia koskevat kuulutukset maahantulon ja maassa oleskelun epäämiseksi ja henkilöistä, joista on annettu kuulutus, saadaan tallentaa ainoastaan seuraavat tiedot:
 - a) suku- ja etunimi (-nimet), nimi (nimet) syntymähetkellä ja aikaisemmin käytetyt nimet ja peitenimet, jotka saadaan tallentaa erikseen
 - b) erityiset, muuttumattomat fyysiset erityistuntemerkit
 - c) syntymäaika ja -paikka
 - d) sukupuoli
 - e) valokuvat
 - f) sormenjäljet
 - g) kansalaisuus (kansalaisuudet)
 - h) onko kyseinen henkilö aseistettu, väkivaltainen tai karannut
 - i) kuulutuksen syy
 - j) kuulutuksen antava viranomainen
 - k) viittaus päätökseen, jonka perusteella kuulutus on tehty
 - l) toteutettava toimenpide
 - m) linkki tai linkit muihin kuulutuksiin SIS II:ssa 37 artiklan mukaisesti.
- Neuvoston päätöksessä 2007/533/YOS määritellään lisäksi seuraavat kuulutustarkoitukset:
 - kuulutukset henkilöistä, joita etsitään kiinniottoa ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen tai luovutussopimuksen perusteella tapahtuvaa luovuttamista varten
 - kuulutukset kadonneista henkilöistä
 - kuulutukset henkilöistä, joita etsitään oikeudelliseen menettelyyn osallistumista varten
 - kuulutukset henkilöistä ja esineistä salaista tarkkailua tai erityistarkastuksia varten
 - kuulutukset esineistä takavarikointia tai rikosprosessin todisteena käyttämistä varten.

Näitä Neuvoston päätöksessä 2007/533/YOS mainittuja kuulutustarkoituksia varten - kuitenkin koskematta lisätietojen vaihtoa ja täydentävien tietojen säilyttämistä koskevia säännöksiä- henkilöistä, joista on annettu kuulutus, saadaan tallentaa ainoastaan seuraavat tiedot:

- a) suku- ja etunimi (-nimet), nimi (nimet) syntymähetkellä ja aikaisemmin käytetyt nimet ja peitenimet, jotka saadaan tallentaa erikseen
- b) erityiset, muuttumattomat fyysiset erityistuntemerkit
- c) syntymäaika ja -paikka
- d) sukupuoli
- e) valokuvat
- f) sormenjäljet
- g) kansalaisuus (kansalaisuudet)
- h) onko kyseinen henkilö aseistettu, väkivaltainen tai karannut
- i) kuulutuksen syy
- j) kuulutuksen antava viranomainen
- k) viittaus päätökseen, jonka perusteella kuulutus on tehty
- l) toteutettava toimenpide
- m) linkki tai linkit muihin kuulutuksiin SIS II:ssa 52 artiklan mukaisesti
- n) rikoksen laji.

Lisäksi Neuvoston päätöksessä määrätään eri tarkoitusta varten tehtävistä kuulutuksista seuraavaa:

- Kuulutukset henkilöistä, joita etsitään kiinniotta ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen tai luovutussopimuksen perustella tapahtuvaa luovuttamista varten (26 artikla)
 - pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on tallennettava SIS II:een kopio alkuperäisestä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä
 - Jäsenvaltion, joka on tehnyt SIS II:een kuulutuksen kiinniotta ja eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella tapahtuvaa luovuttamista varten, on toimitettava tiedot kaikille jäsenvaltioille lisätietojen vaihdon avulla.
- Kuulutukset kadonneista henkilöistä, jotka on tarpeen sijoittaa turvasäilöön ja/tai joiden olinpaikka on varmistettava (32 artikla). Tiedot seuraaviin ryhmiin kuuluvista kadonneista henkilöistä saadaan tallentaa:
 - a) kadonneet henkilöt, jotka on tarpeen sijoittaa turvasäilöön heidän suojelemiseksi tai uhkien estämiseksi ja

- b) kadonneet henkilöt, joita ei ole tarpeen sijoittaa turvasäilöön.
- Kuulutukset henkilöistä, joita etsitään oikeudelliseen menettelyyn osallistumista varten (34 artikla). Henkilöiden olinpaikan tai asuinpaikan tiedoksi antamista varten jäsenvaltioiden on toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä tallennettava SIS II:een tiedot:
 - a) todistajista
 - b) henkilöistä, jotka on haastettu tai joita etsitään haastettaviksi rikosprosessissa oikeusviranomaisten eteen vastaamaan teoista, joista heidät on asetettu syytteeseen
 - c) henkilöistä, joille on ilmoitettava rikostuomiosta tai muista asiakirjoista, jotka liittyvät rikosprosessiin, jossa heidän on vastattava teoista, joista heidät on asetettu syytteeseen
 - d) henkilöistä, joille on ilmoitettava vaatimuksesta saapua suorittamaan vapauden menettämistä koskevaa rangaistusta.
- Kuulutukset henkilöistä ja esineistä salaista tarkkailua tai erityistarkastuksia varten. Henkilöitä tai ajoneuvoja, veneitä, ilma-aluksia ja kontteja koskevat tiedot tallennetaan järjestelmään kuulutuksen tehneen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä noudattaen salaista tarkkailua tai erityistarkastusta varten 37 artiklan 4 kohdan mukaisesti (36 artikla). Ajoneuvoja, veneitä, ilma-aluksia ja kontteja koskevia kuulutuksia voidaan tehdä, jos on selviä viitteitä siitä, että ne liittyvät törkeisiin rikoksiin tai vakaviin uhkiin. Tällainen kuulutus saadaan tehdä rikosten selvittämiseksi ja yleisen turvallisuuden uhkien ehkäisemiseksi, mikäli:
 - a) on selviä viitteitä siitä, että kyseinen henkilö suunnittelee tekevänsä tai on tekemässä törkeän rikoksen.
 - b) yleinen arvio tästä henkilöstä erityisesti hänen aiemmin tekemiensä rikosten perusteella antaa aihetta olettaa, että hän tekisi myös tulevaisuudessa törkeitä rikoksia.
- Salaisen tarkkailun tai erityistarkastusten osalta jäljempänä mainitut tiedot kerätään kokonaan tai osittain ja toimitetaan kuulutuksen tehneelle viranomaiselle kyseisen maan rajavalvonnan tai muiden, jäsenvaltiossa tehtävien poliisi- ja tullitarkastusten yhteydessä:
 - a) henkilö taikka ajoneuvo, vene, ilma-alus tai kontti, josta on tehty kuulutus, on löydetty
 - b) tarkastuksen paikka, aika tai syy

- c) matkareitti ja matkan päämäärä
 - d) asianomaisten mukana olevat henkilöt tai auton, veneen tai ilma-aluksen matkustajat, joiden voidaan kohtuudella olettaa olevan lähellä asianomaisia henkilöitä
 - e) käytetty ajoneuvo, vene, ilma-alus tai kontti
 - f) kuljetetut tavarat
 - g) olosuhteet, joissa henkilö tai ajoneuvo, vene, ilma-alus tai kontti on löydetty.
- Seuraavat helposti tunnistettavat esineluokat kerätään ja ilmoitetaan kuulutuksissa, jotka tehdään esineistä takavarikointia tai rikosprosessin todisteena käyttämistä varten (38 artikla):
 - a) moottoriajoneuvot, joiden sylinteritilavuus on yli 50 cm³, sekä veneet ja ilma-alukset
 - b) perävaunut, joiden lastiton paino on yli 750 kg, sekä asuntovaunut, teollisuuslaitteistot, ulkolaitamoottorit ja kontit
 - c) ampuma-aseet
 - d) varastetut, kavalletut tai muutoin kadonneet blankoasiakirjat
 - e) myönnetyt henkilöasiakirjat kuten passit, henkilökortit, ajokortit, oleskelulupakortit ja matkustusasiakirjat, jotka on varastettu, kavallettu tai jotka ovat muutoin kadonneet tai jotka on mitätöity
 - f) ajoneuvojen rekisteröintitodistukset ja ajoneuvojen rekisterikilvet, jotka on varastettu, kavallettu tai jotka ovat muutoin kadonneet tai jotka on mitätöity
 - g) setelit (rekisteröidyt setelit)
 - h) arvopaperit ja maksuvälineet kuten sekkit, luottokortit, obligaatiot ja osakkeet, jotka on varastettu, kavallettu tai jotka ovat muutoin kadonneet tai jotka on mitätöity.
 - Sellaista henkilöä, jonka henkilöllisyyttä on käytetty väärin, koskevia tietoja saadaan käyttää ainoastaan seuraaviin tarkoituksiin:
 - jotta toimivaltainen viranomaispystyy erottamaan henkilön, jonka henkilöllisyyttä on käytetty väärin, kuulutuksessa todellisuudessa tarkoitetusta henkilöstä
 - jotta henkilö, jonka henkilöllisyyttä on käytetty väärin, pystyy todistamaan henkilöllisyytensä ja osoittamaan, että hänen henkilöllisyyttään on käytetty väärin.

6 Tietojen säännönmukainen luovuttaminen

6.1 Henkilötietojen luovuttaminen Schengenin tietojärjestelmän kansallisesta järjestelmästä

Poliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa toimivaltaisille Schengen -viranomaisille Schengenin tietojärjestelmän kansallisen järjestelmän tietoja noudattaen, mitä Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjassa säädetään. Tiedot saadaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona.

6.2 Henkilötietojen luovuttaminen Schengenin tietojärjestelmää käyttävälle valtiolle ja Schengenin tietojärjestelmään

Poliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Schengen-valtioiden toimivaltaisille viranomaisille sekä Schengenin tietojärjestelmään talletettavaksi Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjassa tarkoitettuja tietoja, jotka ovat tarpeen Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjassa säädettyihin tarkoituksiin. Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjassa tarkoitettuja lisätietoja on luovutettava Sirene-toimiston välityksellä. Sirene-toimistona toimii Keskusrikospoliisi Suomessa. Tiedot saadaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona.

7 Henkilötietojen poistaminen ja arkistointi

Tietojen poistamisesta säädetään Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjassa seuraavasti:

- SIS II:een asetuksen (EY) N:o 1987/2006 mukaisesti tallennettuja kuulutuksia henkilöistä säilytetään ainoastaan sen ajan, joka on tarpeen niihin tarkoituksiin, joita varten ne on tallennettu. Kuulutuksen tehneen jäsenvaltion on kolmen vuoden kuluessa kuulutuksen tallentamisesta tarkistettava, onko kuulutuksen säilyttäminen vielä tarpeen. Kuulutuksen tehnyt jäsenvaltio voi tarkistusjakson kuluessa päättää kattavan yksilöllisen arvioinnin jälkeen säilyttää kuulutuksen pidemmän aikaa, jos säilyttäminen on tarpeen niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joita varten kuulutus tehtiin. Jäsenvaltio voi tarvittaessa säätää lyhyemmästä tarkistusjaksosta kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.
- SIS II:een päätöksen 2007/533/YOS mukaisesti tallennettuja henkilöitä koskevia kuulutuksia säilytetään ainoastaan sen ajan, joka on tarpeen niihin tarkoituksiin, joita varten ne on tallennettu. Kuulutuksen tehneen jäsenvaltion on kolmen vuoden kuluessa kuulutuksen tallentamisesta tarkistettava, onko kuulutuksen säilyttäminen vielä tarpeen. Määräaika 36 artiklassa

tarkoitettujen henkilöitä koskevien kuulutusten osalta on kuitenkin yksi vuosi. Kuulutuksen tehnyt jäsenvaltio voi tarkistusjakson kuluessa päättää kattavan yksilöllisen arvioinnin jälkeen säilyttää kuulutuksen pidemmän aikaa, jos säilyttäminen on tarpeen niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joita varten kuulutus tehtiin.

- SIS II:een päätöksen 2007/533/YOS mukaisesti tallennettuja esineitä koskevia kuulutuksia säilytetään ainoastaan sen ajan, joka on tarpeen niihin tarkoituksiin, joita varten ne on tallennettu. 36 artiklan mukaisesti tallennettuja esineitä koskevia kuulutuksia säilytetään enintään viisi vuotta ja 38 artiklan mukaisesti tallennettuja esineitä koskevia tietoja säilytetään enintään kymmenen vuotta poikkeuksena maksuvälinekuulutukset, joiden voimassaoloaika on yksi vuosi. Edellä mainittuja kuulutuksia koskevia säilyttämisaikoja saadaan jatkaa, jos se on tarpeen niihin tarkoituksiin nähden, joita varten kuulutus tehtiin.
- Täydentävät tiedot henkilöllisyyden väärinkäyttämisen varalta on poistettava samanaikaisesti kuin vastaava kuulutus tai henkilön, jonka henkilöllisyyttä on käytetty väärin sitä vaatiessa jo aikaisemmin.
- Henkilötietoja, joita Sirene-toimistolla on tiedostoissa toteutetun tietojen vaihdon tuloksena, säilytetään ainoastaan niin kauan kuin on välttämätöntä niiden tavoitteiden saavuttamiseksi, joita varten ne on toimitettu. Ne on joka tapauksessa poistettava viimeistään yhden vuoden kuluttua siitä, kun asianomainen kuulutus on poistettu SIS II:sta.
- Lokitiedot on hävitettävä aikaisintaan vuoden ja viimeistään kolmen vuoden kuluttua niiden luomisesta. Kuulutusten vaiheet sisältävät lokitiedot on poistettava yhdestä kolmeen vuoden kuluttua kuulutusten poistamisesta. Lokitietoja saadaan kuitenkin säilyttää pidempään, jos niitä tarvitaan jo aloitetuissa valvontamenettelyissä.

8 Rekisteröidyn oikeudet

Läpinäkyvän ja avoimen informoinnin toteuttamiseksi sekä rekisteröidyn oikeuksien käytön edistämiseksi poliisi on asettanut kaikkien saataville kattavan informaatioaineiston www.poliisi.fi -sivustolle. Sivustolta löytyy yksityiskohtaista tietoa muun muassa siitä, miten rekisteröity voi tarkastaa itseään koskevat tiedot, milloin tietojen tarkastusoikeutta voidaan rajoittaa, miten ja millä edellytyksillä tietoja voi saada oikaistua tai poistettua, miten lokitietoja käsitellään poliisissa ja miten poliisi rekisterinpitäjänä huolehtii rekisteröityjen oikeuksista ja henkilötietojen käsittelyn sisäisestä valvonnasta.

Sen seikan varmistamiseksi, että edellä mainittu informaatioaineisto on myös muulla tavalla asetettu kaikkien saataville, on jokaiseen poliisin asiakaspalvelupisteeseen sijoitettu poliisin henkilörekisterit -kansio, jossa on vastaavaa rekisteröidylle tarkoitettua informaatioaineistoa paperiasiakirjamuodossa.

8.1 Tarkastusoikeus / oikeus saada pääsy tietoihin

Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjan mukaan henkilön oikeus saada tieto SIS II:een tallennetuista itseään koskevista tiedoista määräytyy sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa kyseinen henkilö vetoaa tähän oikeuteen. Säädöspohjan mukaan tietoja ei saa luovuttaa rekisteröidylle, mikäli se on välttämätöntä kuulutuksessa mainitun oikeudellisen toimenpiteen suorittamiseksi tai muiden henkilöiden oikeuksien tai vapauksien suojaamiseksi.

Jokaisella on lähtökohtaisesti oikeus saada rekisterinpitäjältä tieto siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja ja jos kyseisiä tietoja käsitellään, rekisteröidyllä on oikeus pyynnöstä saada rekisterinpitäjältä rikosasioiden tietosuojalain 23 §:ssä mainitut tiedot.

Rekisteröidyn on edellä tarkoitettuihin tietoihin tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai poliisilaitokselle ja pyytäjän on todistettava henkilöllisyytensä. Rekisteröidyllä voi olla mukanaan avustaja. Pyyntö on yksilöitävä riittävällä tarkkuudella siten, että pyynnöstä käy riittävällä tarkkuudella ilmi, mihin henkilörekisteriin tai sen osaan pyyntö on kohdistettu.

Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjan mukaan asianomaiselle henkilölle on ilmoitettava mahdollisimman nopeasti ja joka tapauksessa viimeistään 60 päivän kuluessa siitä, kun hän pyytää tietoja tai aikaisemmin, jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään.

Rekisteröidyllä itsellään ei ole tarkastusoikeutta tietolähdetietoihin, Schengenin tietojärjestelmän salaista tarkkailua ja erityistarkastuksia koskeviin henkilötietoihin, poliisin henkilötietolain 5 - 8 §:ssä tarkoitettuihin henkilötietoihin sisältyviin poliisin taktisia ja teknisiä menetelmiä koskeviin tietoihin, havainto- tai tietolähdetietoihin tai tekniseen tutkintaan käytettäviin tietoihin eikä henkilötietoihin, jotka on saatu poliisilain 5 luvun ja pakkokeinolain 10 luvun mukaisia tiedonhankintamenetelmiä käyttäen sekä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 157 §:n nojalla.

Rekisteröidyn tarkastusoikeutta voidaan rajoittaa, jos se rekisteröidyn oikeudet huomioon ottaen on oikeasuhtaista ja välttämätöntä:

- 1) rikosten ennalta estämiselle, paljastamiselle, selvittämiselle tai rikoksiin liittyville syytetoimille taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanolle aiheutuvan haitan välttämiseksi
- 2) viranomaisen muun tutkinnan, selvityksen tai vastaavan menettelyn turvaamiseksi
- 3) yleisen turvallisuuden suojelemiseksi
- 4) kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi tai
- 5) muiden henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi.

Jos rekisteröidyn tarkastusoikeutta lykätään, rajoitetaan tai se evätään, rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava siitä rekisteröidylle kirjallisella todistuksella. Myös lykkäämisen, rajoittamisen ja epäämisen perustelut on ilmoitettava, paitsi jos niiden ilmoittaminen vaarantaisi epäämisen tai rajoittamisen tarkoituksen. Tarkastusoikeuden epäämisenä pidetään myös sitä, että rekisterinpitäjä ei ole kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä antanut kirjallista vastausta rekisteröidylle.

Rekisteröidyllä on oikeus pyytää tietosuojavaltuutettua tarkastamaan henkilötietojen ja niiden käsittelyn lainmukaisuus, jos rikosasioiden tietosuojalain tai muun lain nojalla rekisteröidyn tarkastusoikeutta on lykätty, rajoitettu tai evätty. Pyyntö on esitettävä henkilökohtaisesti tietosuojavaltuutetulle, rekisterinpitäjälle (Poliisihallitus) tai poliisilaitokselle ja pyytäjän on todistettava henkilöllisyytensä.

Rekisteröidyllä on oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi (toimenpidepyyntö), jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan rikosasioiden tietosuojalakia tai muuta henkilötietojen käsittelyä koskevaa lakia.

Tietosuojavaltuutetun toimisto:

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Puhelinvaihe: 029 566 6700, Faksi: 029 566 6735

Sähköposti (kirjaamo): tietosuoja@om.fi

8.2 Henkilötietojen oikaiseminen, poistaminen ja käsittelyn rajoittaminen

Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjan mukaan jokaisella on oikeus saada asiavirheitä sisältävät SIS II:een tallennetut itseään koskevat tiedot oikaistuiksi tai oikeudettomasti tallennetut itseään koskevat tiedot poistettaviksi. Säädöspohjan mukaan henkilölle on ilmoitettava mahdollisimman pian, mihin toimenpiteisiin tietojen oikaisemista tai poistamista koskevan pyynnön johdosta on ryhdytty, ja joka tapauksessa viimeistään kolmen kuukauden kuluessa tietojen oikaisemista tai poistamista koskevasta pyynnöstä tai aikaisemmin, jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään.

Rekisterinpitäjän on oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta ilman aiheetonta viivytystä oikaistava tai täydennettävä rekisteröityä koskeva, käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen tai puutteellinen henkilötieto.

Rekisterinpitäjän on oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta ilman aiheetonta viivytystä poistettava rekisteröityä koskevat henkilötiedot, jos niiden käsittely on vastoin rikosasioiden tietosuojalain lainmukaisuusvaatimuksen, käyttötarkoitussidonnaisuuden, tarpeellisuusvaatimuksen, virheettömyysvaatimuksen taikka erityisiä henkilötietoryhmiä koskevan käsittelyn säännöksiä.

Poistamisen sijasta rekisterinpitäjän on kuitenkin rajoitettava käsittelyä, jos:

- 1) rekisteröity kiistää tietojen paikkansapitävyyden eikä niiden paikkansapitävyyttä tai virheellisyyttä voida todentaa (rekisterinpitäjän on ennen tämän rajoituksen poistamista ilmoitettava siitä rekisteröidylle) tai
- 2) henkilötiedot on säilytettävä todistelua varten.

Rekisteröity voi esittää henkilötietojen oikaisemista, poistamista ja käsittelyn rajoittamista tarkoittavan pyynnön rekisterinpitäjälle tai muulle poliisiyksikölle. Pyyntö tulee yksilöidä riittävällä tarkkuudella siten, että pyynnöstä käy ilmi, kenen henkilötiedoista asiassa on kyse, mihin poliisin henkilötietoihin oikaisu-, poistamis- tai käsittelyn rajoittamispyyntö on kohdistettu, miksi kyseiset tiedot ovat rekisteröidyn mielestä käsittelyn tarkoituksen kannalta puutteellisia, epätarkkoja tai virheellisiä ja mitä muutoksia rekisteröity vaatii kyseisiin tietoihin tehtävän sekä miksi henkilötietojen käsittelyä olisi rajoitettava. Rekisterinpitäjällä on oikeus pyytää lisätietoja henkilöllisyyden vahvistamiseksi.

Rekisteröidyn henkilötietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen liittyvää oikeutta voidaan rajoittaa, jos se rekisteröidyn oikeudet huomioon ottaen on oikeasuhtaista ja välttämätöntä:

- 1) rikosten ennalta estämiselle, paljastamiselle, selvittämiseksi tai rikoksiin liittyville syytetoimille taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanolle aiheutuvan haitan välttämiseksi
- 2) viranomaisen muun tutkinnan, selvityksen tai vastaavan menettelyn turvaamiseksi
- 3) yleisen turvallisuuden suojelemiseksi
- 4) kansallisen turvallisuuden suojelemiseksi tai
- 5) muiden henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi.

Jollei rekisterinpitäjä hyväksy rekisteröidyn vaatimusta henkilötietojen oikaisemisesta, täydentämisestä, poistamisesta tai niiden käsittelyn rajoittamisesta, rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekisteröidylle kirjallisella todistuksella kieltäytymisestä ja sen perusteista. Tiedot kieltäytymisen perusteista voidaan kokonaan tai osittain jättää antamatta siltä osin kuin se on välttämätöntä edellisessä kohdassa mainituilla perusteilla.

Rekisteröidyllä on oikeus pyytää tietosuojavaltuutettua tarkastamaan henkilötietojen ja niiden käsittelyn lainmukaisuus, jos rikosasioiden tietosuojalain tai muun lain nojalla rekisterinpitäjä ei hyväksy rekisteröidyn vaatimusta henkilötietojen oikaisemisesta, täydentämisestä, poistamisesta tai niiden käsittelyn rajoittamisesta (yhteystiedot edellä).

Rekisterinpitäjän on ilmoitettava virheellisten henkilötietojen oikaisemisesta sille viranomaiselle, jolta virheelliset henkilötiedot ovat peräisin. Jos henkilötietoja on oikaistu tai poistettu taikka niiden käsittelyä on rajoitettu rikosasioiden tietosuojalain 25 §:n nojalla, rekisterinpitäjän on ilmoitettava asiasta niille vastaanottajille, joille rekisterinpitäjä on luovuttanut kyseisiä tietoja. Vastaanottajan on oikaistava tai poistettava sillä olevat kyseiset henkilötiedot taikka rajoitettava niiden käsittelyä.

Poliisin henkilötietolain mukaan virheelliseksi todettu tieto saadaan säilyttää korjatun tiedon yhteydessä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai poliisin henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Virheelliseksi todettua tietoa ei kuitenkaan saa säilyttää Schengenin tietojärjestelmän kansallisessa järjestelmässä.

8.3 Rekisteröidyn muut oikeudet

Rekisteröidyn oikeutta vastustaa tietojen käsittelyä, oikeutta siirtää tiedot järjestelmästä toiseen ja oikeutta olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi ei sovelleta, kun poliisi käsittelee henkilötietoja rikosten ennalta estämiseen tai paljastamiseen liittyvän poliisin lakisääteisen tehtävän yhteydessä ja poliisille kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi.

Jokaisella on oikeus pyytää Schengenin yleissopimuksessa tarkoitettua valvontaviranomaista varmistamaan, että häntä koskevien henkilötietojen kerääminen, tallettaminen, käsittely ja käyttö Schengenin tietojärjestelmän teknisen tuen yksikön ylläpitämässä tiedostossa tapahtuu lainmukaisesti ja oikein. Rekisteröidyn on esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai poliisilaitokselle ja pyytäjän on todistettava henkilöllisyytensä. Poliisille esitetty varmistuspyyntö on toimitettava viipymättä tietosuojavaltuutetulle.

8.4 Rekisteröidyn oikeuksien käytön ja toimenpiteiden maksuttomuus

Rekisteröidylle rikosasioiden tietosuojalain perusteella annettavat ilmoitukset ja tiedot sekä rekisteröidyn tekemien pyyntöjen käsitteleminen ovat rekisteröidylle lähtökohtaisesti maksuttomia. Jos rekisteröidyn pyynnöt ovat kuitenkin niiden toistuvuudesta tai muusta syystä ilmeisen kohtuuttomia tai perusteettomia, rekisterinpitäjä voi kuitenkin periä toimenpiteestä maksun. Maksun määrän perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Jos rekisterinpitäjä on perinyt edellä mainituilla perusteilla maksun, sen on tarvittaessa osoitettava pyynnön ilmeinen perusteettomuus tai kohtuuttomuus.

9 Henkilötietojen suojaus ja valvonta poliisissa

Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän tulee teknisin ja organisatorisin toimenpitein huolehtia henkilötietojen riittävästä suojaamisesta ottaen huomioon käsittelystä rekisteröidyn oikeuksille aiheutuva riski. Henkilötiedot on erityisesti suojattava oikeudettomalta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta ja vahingoittumiselta. Toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee ottaa huomioon:

- 1) uusin tekniikka
- 2) toimenpiteiden toteuttamiskustannukset
- 3) käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset

- 4) luonnollisen henkilön oikeuksiin kohdistuvat todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat riskit.

Poliisihallinnon teknisen, hallinnollisen ja organisatorisen tietoturvallisuuden perustana on Poliisin tietoturva- ja tietosuojapolitiikka, jossa määritellään tietojen turvaamisen tavoitteet, vastuut ja toteutuskeinot poliisihallinnossa. Tietoturvapolitiikkaa tarkennetaan useissa erillisissä määräyksissä ja ohjeissa.

Poliisihallitus on antanut ohjeen sisäisestä laillisuusvalvonnasta poliisissa ja eräistä muista oikeudellisista asioista poliisissa, joka luo puitteet poliisin laillisuusvalvonnan suunnittelulle ja toteutukselle sekä valvonnan tuloksista raportoinnille myös poliisin tietojärjestelmien käytön ja henkilötietojen käsittelyn valvonnan osalta.

Henkilörekisterien käytön ja henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden valvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota käsiteltävien tietojen oikeellisuuteen ja tarpeellisuuteen, tietojen asianmukaiseen käyttöön, käyttöoikeuksien oikeellisuuteen ja ajantasaisuuteen sekä siihen, että tietoja käsitellään salassa pidettävien tietoaaineistojen luokitusvaatimusten mukaisesti. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyssä valvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että rekisteröidyn oikeuksien turvaamisen edellyttämät tekniset ja organisatoriset suojaustoimet on toteutettu asianmukaisesti ja että kyseisiä henkilötietoja käsitellään ainoastaan silloin, kun se on välttämätöntä poliisille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

10 Tietosuojaselosteiden saatavilla pito

Poliisin tietosuojaselosteet on asetettu julkisesti kaikkien saataville sähköisessä muodossa poliisin valtakunnalliseen tietoverkkoon (www.poliisi.fi) poliisin sisäiseen tietoverkkoon (Intranet) sekä paperimuodossa jokaiseen poliisin asiakaspalvelupisteeseen.

Tietosuojaselosteet talletetaan lisäksi poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmään (Acta).